

LAGRÅDET

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2018-03-21

Närvarande: F.d. justitieråden Severin Blomstrand och Annika Brickman samt justitierådet Thomas Bull

Offentlighetsprincipen ska gälla i fristående skolor

Enligt en lagrådsremiss den 15 februari 2018 har regeringen (Utbildningsdepartementet) beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400),
2. lag om ändring i arkivlagen (1990:782),
3. lag om ändring i skollagen (2010:800),
4. lag om ändring i lagen (2017:151) om meddelarskydd i vissa enskilda verksamheter.

Förslagen har inför Lagrådet föredragits av ämnesrådet Per Eriksson, biträdd av ämnesrådet Anna Barklund.

Förslagen föranleder följande yttrande av Lagrådet:

I remissen föreslås lagändringar som syftar till att offentlighetsprincipen ska gälla i fristående skolor. Det föreslås ändringar i offentlighets- och sekretesslagen som innebär att vad som föreskrivs i tryckfrihetsförordningen om rätt att ta del av allmänna handlingar hos myndigheter i tillämpliga delar ska gälla hos huvudmän för fristående skolor för handlingar som hör till skolverksamheten. Huvudmännen ska jämföras med myndigheter vid tillämpningen av offentlighets- och sekretesslagen. Anställda och uppdragstagare i verksamheten ska omfattas av meddelarskydd enligt den lagen.

Friskolornas riksförbund har i ett brev till Lagrådet upplyst att flera fristående skolor ägs av företag som är börsnoterade. Förbundet har framhållit att dessa friskolor måste förhålla sig till bestämmelserna i aktiebolagslagen och reglerna för börsnoterade företag. Syftet med remissen att öka den ekonomiska insynen i friskolorna kan enligt förbundet gå stick i stäv med bestämmelserna om ekonomisk insyn i börsnoterade företag.

För börsnoterade bolag gäller omfattande och detaljerade regler om informationsgivning. Grundläggande bestämmelser finns i EU:s marknadsmissbruksförordning, lagen (2016:1306) med kompletterande bestämmelser till EU:s marknadsmissbruksförordning, lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden och lagen (2016:1307) om straff för marknadsmissbruk på värdepappersmarknaden. Finansinspektionen har utfärdat närmare föreskrifter om verksamhet på marknadsplatser (FFFS 2007:17). Till detta kommer att en börs har regler för verksamheten på handelsplatsen, som de listade bolagen åtar sig att följa.

En bärande tanke i regelsystemet är att bolagen ska offentliggöra kurspåverkande information så snart som möjligt och på ett samlat sätt så att alla på marknaden får informationen samtidigt. Det förefaller sannolikt att regelsystemet påverkas, om offentlighetsprincipen ska gälla för vissa bolag så att en enskild när som helst kan få ut uppgifter från bolaget och så att tryckfrihetsförordningens och yttrandefrihetsgrundlagens bestämmelser om meddelarfrihet gäller för bolagets anställda. Det är inte givet vilken betydelse gällande bestämmelser om sekretess kan få.

I sammanhaget finns anledning att överväga i vilken mån en utvidgning av handlingsoffentligheten till börsnoterade privata aktörer kan komma i konflikt med unionsrättsliga krav. Att tryckfrihetsförordningen som grundlag kan tillämpas utan hinder av unionsrättsliga krav medför inte utan vidare att den ordningen gäller för rättsområden där vanlig lag föreskriver att tryckfrihetsförordningen ska tillämpas.

Innan dessa frågor har analyserats närmare kan Lagrådet inte tillstyrka lagstiftning i enlighet med förslagen i remissen.